

Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 86/20
Люксембург, 9 юли 2020 г.

Решение по съединени дела C-698/18 SC Raiffeisen Bank SA
и C-699/18 BRD Groupe Société Générale SA **Error! Reference source not found./JB и KC**

В национална правна уредба може да се предвид давностен срок за иск за възстановяване на основание на неравноправна клауза в договор, сключен между продавач или доставчик и потребител

Този срок не трябва да е по-неблагоприятен от предвидения за сходни искове в националното право, нито на практика да прави невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правото на Съюза

JB и KC са сключили договори за предоставяне на потребителски кредити съответно с Raiffeisen Bank и BRD Groupe Société Générale. След като са погасили изцяло кредитите, всеки от тях сезира Judecătoria Târgu Mureş (Първоинстанционен съд Търгу Муреш, Румъния) с иск за установяването на неравноправния характер на някои клаузи в посочените договори, които предвиждат плащането на комисиони за обработка и за месечно обслужване, както и възможността за банката да променя размера на лихвите.

Raiffeisen Bank и BRD Groupe Société Générale посочват, че към датата на предявяване на исковете JB и KC вече не са имали качеството на потребители, тъй като договорите за кредит са били прекратени поради цялостното им изпълнение, и тези лица вече не са били процесуално легитимирани.

Judecătoria Târgu Mureş счита, че цялостното изпълнение на договор не е пречка да се провери неравноправният характер на неговите клаузи и приема, че тези клаузи са неравноправни. Ето защо посоченият съд осъжда двете банкови институции да върнат сумите, платени от JB и KC въз основа на тези клаузи, заедно със законни лихви. Raiffeisen Bank и BRD Groupe Société Générale обжалват решението.

В този контекст Tribunalul Specializat Mureş (Специализиран съд Муреш, Румъния) отправя до Съда запитване дали директивата относно неравноправните клаузи в потребителските договори¹ продължава да се прилага след като даден договор е изцяло изпълнен и съответно дали спрямо иск за връщане на сумите, получени на основание на договорни клаузи, приети за неравноправни, може да се прилага тригодишен давностен срок, който започва да тече от прекратяването на договора.

В постановеното днес решение Съдът най-напред припомня, че задължението на националния съд да изключи действието на неравноправна договорна клауза, която налага плащането на суми, оказали се недължими, поражда реституционен ефект по отношение на тези суми.

Съдът обаче отбелязва, че когато липсва уредба в правото на Съюза, вътрешният правопорядък на всяка държава членка трябва да предвиди процесуалните правила за съдебните производства, предназначени да гарантират защитата на правата на гражданите на Съюза. Тези условия обаче не трябва да са по-неблагоприятни от отнасящите се до подобни вътрешни съдебни производства (принцип на равностойност), а от друга страна, не

¹ Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, 1993 г., стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 273.)

трябва да правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правния ред на Съюза (принцип на ефективност).

По отношение на принципа на ефективност Съдът припомня, че въведената с Директивата система на защита спрямо неравноправните клаузи в потребителските договори се основава на идеята, че потребителят е в положение на по-слаба страна спрямо продавача или доставчика. В това отношение макар тригодишен давностен срок по принцип да изглежда на практика достатъчен, за да даде възможност на потребителя да подготви и упражни правото си на ефективна защита, доколкото той започва да тече от датата, на която договорът е изцяло изпълнен, все пак има опасност този срок да е изтекъл преди дори потребителят да е могъл да узнае за неравноправния характер на съдържаща се в този договор клауза. Ето защо този срок не може да гарантира ефективна защита на потребителя.

При тези условия ограничаването на предоставената на потребителя защита само за срока на изпълнението на въпросния договор, не е съвместимо с установената от тази директива система за защита. Ето защо принципът на ефективност не допуска спрямо иск за възстановяване да се прилага тригодишен давностен срок, който започва да тече от датата, на която съответният договор е прекратен, независимо дали на тази дата потребителят е знаел или разумно е можел да знае за неравноправния характер на клауза в този договор.

Що се отнася до принципа на равностойност, Съдът припомня, че за неговото спазване се изисква разглежданото национално правило да се прилага еднакво към правните средства за защита при нарушаване на правото на Съюза и към правните средства за защита при неспазване на вътрешното право със сходен предмет и основание. В това отношение той не допуска тълкуване на националното законодателство в смисъл, че давностният срок за съдебен иск за връщане на недължимо платени суми въз основа на неравноправна клауза започва да тече от датата на цялостното изпълнение на договора, при положение че по отношение на сходен иск по вътрешното право този срок започва да тече от датата на установяването по съдебен ред на основанието на иска.

Съдът стига до заключението, че **директивата допуска национална правна уредба, която при все че предвижда, че искът за установяване на недействителността на неравноправна клауза в договор, сключен между продавач или доставчик и потребител, не се погасява по давност, предвижда давностен срок за иска, с който се претендира реституционният ефект на тази констатация. Този срок обаче не трябва да е по-неблагоприятен от приложимия към подобни вътрешни съдебни производства, нито да прави практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правния ред на Съюза.**

Разглежданата директива, както и принципите на равностойност, ефективност и правна сигурност не допускат националните съдилища да тълкуват националното законодателство в смисъл, че тригодишният давностен срок за съдебния иск за възстановяване на недължимо платени суми въз основа на неравноправна клауза започва да тече от датата на цялостното изпълнение на договора, когато без необходимост от проверка се презумира, че на тази дата неравноправният характер на съответната клауза трябва да е известен на потребителя или когато за сходни искове по вътрешното право, същият срок започва да тече от установяването по съдебен ред на основанието за тези искове.

ЗАБЕЛЕЖКА: Преюдициалното запитване позволява на юрисдикциите на държавите членки, в рамките на спор, с който са сезирани, да се обърнат към Съда с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза или валидността на акт на Съюза. Съдът не решава националния спор. Националната юрисдикция трябва да се произнесе по делото в съответствие с решението на Съда. Това решение обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

[Пълният текст](#) на съдебното решение е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването
За допълнителна информация се свържете с Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293